

ze het verhaal uit de 19de eeuw naar het hier en nu. Zo is journalist Jack dit keer een vrouw.

Het oorspronkelijke verhaal speelt zich af in 1899, maar deze versie blijft niet trouw aan de taal en conventies van die tijd. Dat uit zich onder meer in de muziek van Boudy Scholten, waarin oude circusromantiek en elektronische elementen samenkomen. Ook bloeit er in deze versie liefde op tussen Fere en Jack, twee vrouwen, zonder dat het wordt geproblematiseerd.

Speculatieve fictie

In het repetitiekantoor van De Sloot tintelt de energie. Aan de muur hangt een moodboard met foto's en bontgekleurde Post-its. Roze staat voor poëzie, oranje voor muziek, geel voor beeldende kunst. Uitgeknipte afbeeldingen van engelen worden afgewisseld met quotes van bekende schrijvers en verwijzingen naar YouTube- en TikTokvideo's.

Van Steenis: "Rechten vergaren is best een dingetje. De Britse uitgeverij gaf toestemming, mits we het bewerken in de geest van de schrijver. Kenmerkend voor ons werkproces is dat we in elk project een hoopvol element ontdekken, waar de samenleving iets van kan leren. Ook zoeken we bewust naar een utopisch aspect. Rond die kern bouwen we ons archief op."

Vermeulen: "Voor *Circusnachten* hebben we ons gericht op speculatieve fictie. We gebruiken moderne kunst, theater en fictie om toekomstscenario's te verkennen, en alternatieven te tonen voor huidige maatschappelijke situaties. In eerder werk onderzochten we archetypes en gingen op zoek naar alternatieven voor vastgeroeste rollen. Nu richten we ons op een alternatief vrouwbeeld, en de manier waarop we over de toekomst kunnen fantaseren."

Met een constructie van hoepels en touwen (decorontwerp: Calle de Hoog), die aandoet als een ontmanteld circus, creëert het collectief verschillende visuele illusies voor het publiek: van een circuskleedkamer tot de Siberische toendra. De centrale vraag in de voorstelling van drie bedrijven luidt: wat is werkelijkheid en wat is fictie?

Meeuwssen: "*Circusnachten* is een ode aan het vertellen van verhalen en vrouwen die ruimte innemen."

Circusnachten is nog te zien: morgen (try-out) en 8 november (première) in De Sloot. Op 3 en 4 januari in Theater Bellevue. Verder: tournee.

'De Britse uitgeverij gaf toestemming, mits we het bewerken in de geest van de schrijver'

Theaterbroedplaats De Sloot

De Sloot werd opgericht in mei 2022 door theatercollectieven De Warme Winkel en BOG. Op de locatie (achter station Amsterdam Sloterdijk, 3300 m²) kunnen makers er gebruikmaken van ateliers, dansstudio's, kantoren en volkskeuken De Sering. Met vaste gebruikers als Black Sheep Can Fly, Sadettin K en SHARP/ArnoSchuitemaker, combineert De Sloot jong talent met gevestigde namen. "De Sloot is losgekoppeld van de twee oprichters," zegt Rutger Gernandt, bestuurslid van De Sloot en zakelijk leider van De Warme Winkel. "Zo voorkomen we dubbele administratie, en zorgen we dat het voort kan blijven bestaan als er iets met de gezelschappen gebeurt. Gezelschappen kunnen de ruimte huren, maar er is geen exploitatiesubsidie.

Op zich kan De Sloot door, maar op de middellange en lange termijn werkt dat niet meer. Twee jaar na de opening wordt het hart eruit gehaald. "Het is positief dat we kunnen blijven bestaan, maar ik maak me grote zorgen om de mensen die dit mogelijk hebben gemaakt; zij vallen weg. Een plek als De Sloot, die betaalbaar blijft voor gezelschappen, kan alleen bestaan doordat we het samen doen." Op de lange termijn ziet het er volgens Gernandt niet goed uit. "Na een uitstroom van 42 procent van de makers en gezelschappen krijgen veel van onze gezelschappen annuleringen. BOG heeft geen steun ontvangen, en in Amsterdam is de subsidie voor De Warme Winkel gedaald van 893.174 euro naar 305.288 euro."

Reinier Lucassen en Sander van Deurzen winnen Jeanne Oosting Prijs

Kees Keijer
AMSTERDAM

Kunstenaars Reinier Lucassen en Sander van Deurzen hebben beiden de Jeanne Oosting Prijs gewonnen. Dit jaar is er geen tentoonstelling, maar het is nog steeds een prijs voor en door kunstenaars.

De Jeanne Oosting Prijs is een dubbele oevreprijs die elk jaar wordt uitgereikt aan twee kunstenaars die werken met verschillende technieken. Het gaat steeds om een prijs voor een schilder en een prijs voor een kunstenaar die aquarellen maakt. Het prijzengeld bedraagt 7500 euro en een bronzen penning van vormgever Jennifer Hoes. De jury bestaat dit jaar uit kunstenaars Koen Vermeule, Esther Tielemans en Jan van de Pavert. Het is nadrukkelijk een prijs voor en door kunstenaars.

De prijs is in 1970 in het leven geroepen door beeldend kunstenaar Jeanne Bieruma Oosting (1898-1994) vanuit haar betrokkenheid bij de beeldende kunst. Na haar overlijden is de Jeanne Oosting Stichting opgericht die de prijstoekenning voortzet. Oosting werd geboren in een Fries adellijk gezin. Hoewel ze werd geboren met een gouden lepel in haar mond, wilde ze schilderen en een onafhankelijke vrouw zijn, ambities die destijds niet door haar omgeving geaccepteerd werden.

Rommelmarkten

De prijzen hebben meer het karakter van een oevreprijs dan een aanmoediging voor jonge kunstenaars. Lucassen (1939) – die zijn voornaam Reinier sinds 1963 vaak achterwege laat 'omdat dat mooier klinkt' – is inmiddels 85 jaar oud. Hij ontvangt nu dus een oevreprijs, nadat hij in het begin van zijn carrière een aanmoedigingsprijs kreeg.

In 1966 vond in het Stedelijk Museum een tentoonstelling plaats van de Amerikaanse schilder William Copley. Op de opening verschenen vier beroemde kunstenaars: Marcel Duchamp, René Magritte, Max Ernst en Man Ray. Zij mochten een jonge kunstenaar een prijs geven. Die ging naar Lucassen, die dat heel eervol vond. "De waardering van kunstenaars schat ik veel hoger in dan de waardering van kunstautoriteiten,"

zegt Lucassen nu ook in een reactie op het winnen van de Jeanne Oosting Prijs.

In de jaren zestig maakte Lucassen schilderijen die geassocieerd werden met popart. Hij verwerkte elementen uit film, televisie, reclame en strips in zijn werk. Door rijkelijk te citeren uit de oeuvres van uiteenlopende voorbeelden als Walt Disney, Hergé en Mondriaan, zette Lucassen vraagtekens bij begrippen als originaliteit en werkelijkheid. Voor Lucassen was het citeren van anderen echter geen ironische truc. Het komt eerder voort uit zijn brede belangstelling voor allerlei culturele uitingen.

Grote aquarellen

Zijn doeken werden vanaf het midden van de jaren tachtig bevolkt door raadselachtige constellaties van lijnen, ovalen, amorfe klonten en cryptische letter- en cijfercombinaties. Later werd Lucassen's werk juist weer figuratiever. Zijn 'modifications' bestaan uit schilderijen die hij op rommelmarkten koopt, en vervolgens voorziet van cijfers en letters, abstracte vormen, plastic speelgoed, knopen en kitscherige Venetiaanse gondeltjes.

De jury prijst Sander van Deurzen (1975) voor de manier waarop hij 'op

een vloeiende, directe manier van werken, leven en vergankelijkheid weet te verbeelden.' Van Deurzen maakt grote aquarellen waarin hij net als Lucassen abstractie en figuratie in elkaar laat overgaan. Van Deurzen werkt vaak op grote formaten, die liggend op de grond gemaakt worden. Als in een vloedgolf schildert Van Deurzen drijvende kinderspeeltjes, consumptieartikelen en allerlei ondefinieerbare vormen.

Het juryrapport herinnert daarbij aan een dagboektekst van Oosting, die in 1953 gehoor gaf aan een oproep aan kunstenaars in *Het Parool*, om in Zeeland te gaan helpen na de watersnoodramp: 'Alles was één grote zee, ondergelopen land overal, huizen waarvan de nok van het dak net boven de waterspiegel uitstak, drijvende piano's naast aanspoelende huisraad, boeken, kinderspeelgoed, staartklokken in de takken van de wilgen, laden, kisten en planken!'

Grachtenmuseum

Eerdere edities van de Jeanne Oosting Prijs gingen gepaard met een tentoonstelling. De afgelopen jaren werd deze georganiseerd in de Rozenstraat – A rose is a rose is a rose. Dit jaar vindt de prijsuitreiking plaats in het Grachtenmuseum op de Herengracht, zonder tentoonstelling. Michiel Hogenboom, voorzitter van de Jeanne Oosting Stichting: "We merken dat het maken van een presentatie met werk van de winnaars in de afgelopen jaren, soms door hen ervaren werd als een hele opgave. Soms was er geen of weinig werk beschikbaar om te tonen, soms was het qua tijdsdruk moeilijk in te passen in het programma van de winnaars."

De laureaten worden meestal een halfjaar van tevoren geïnformeerd dat ze voor de prijs zijn voorgedragen. "Dat is soms wat kort dag om een tentoonstelling te maken bij kunstenaars die een druk programma hebben." Toch houdt de stichting de mogelijkheid open om in de toekomst weer samen te werken met een museum of een kunstbeurs.

→ **Werk van de kunstenaars Lucassen (l) en Van Deurzen. De Jeanne Oosting Prijs is nadrukkelijk een prijs voor en door kunstenaars.**
FOTO'S LUCASSEN, SANDER VAN DEURZEN

